

במתנה

דפיו זהב

על מה שבזר זכשיו.

הרבנית ימימה מזרחי

בעריכת יקרת פרידמן

גיליון 283

לתשעה באב ✧ ח' מנחם אב ה'תש"פ (29/7/2020)

רק שלא יהיה חינום

בזבזו של הזדמנות, זה הדבר שהקב"ה מתעב וזו המילה הכי נוראה. זה שמו של המלאך הכי נורא בהיסטוריה: "חינם". ו"חינם" זו מילה שהקב"ה לא סובל; **מְשַׁנְאֵיהּ ה' אֲשַׁנְא**.³ שנאה היא לא רגש מיותר. גם בכייה - תמיד היתה ותהיה. אבל שלא יהיה חינום!

המושג "חינם" חוזר המון בהקשר של תשעה באב ומה הכוונה שלו? האמת, אף אחד לא רוצה לעבוד בחינם. גם ה' לא רוצה לעבוד בחינם. **למען לא ניגע לריק ולא נלד לבהלה**,⁴ אנחנו מבקשים. מי רוצה להיות פה בחינם? אף אחת. אנחנו אפילו לא רוצים לקבל קצבה מביבי חינום. זה מבזה אותנו. אנחנו רוצים להרוויח אותה ביושר, רוצים עבודה. "חינם" זה מושג מבזה, מאפס, מקטין.

שנאת חינום, בכייה של חינום, את זה הקב"ה לא סובל. והוא אומר לנו: עם יקר שלי, כשאתם רואים שנאה מגיעה לקצה, אל תבזבזו. תדעו שזה מועד, שזה מועד לגאולה ענקית. כי תשעה באב רוצה להפוך את ה"חינם" ל"נחם" - **כי נחם ה' ציון**.⁵ יש לכם הזדמנות.

נכון שהשנאה הרקיעה שחקים בזמן האחרון, בפרט בתשעת הימים האלה? נכון. אז שזה לא יהיה חינום, שלא יהיה חינום! שתתוודעו, שתזדמנו יחד מבתכם, הלילה בשעת חצות, ותבקשו להזמין גם את הלא מוזמנים. העיקר, לנצל את השנאה שלא תהיה לחינום. בואו נהפוך אותה מן הקצה אל הקצה.

כשכולן בוכות הלילה הזה בחצות הלילה, כשאנחנו מבכות את כל האובדנים שלנו, את כל החורבנות שלנו, שזה לא יהיה חינום. תבכו כדי לבנות, כדי לאהוב, כדי להתאחד. רק לא לבזבזו דמעות. יש מועד אחד בשנה, תשעה באב. הוא המועד הכי נמוך בשנה אבל איך כתוב בקריאת התורה שנקרא מחר בבתי הכנסת - **ובקשתם משם את ה' אלקיך**. "שם" זה המקום הכי הכי נמוך. זה לא "פה", זה שם. "שם" - לשון "שממה". המקומות הכי נוראיים שהגענו אליהם בשנאה, באינטרנט, בפריצות. **ועבדתם שם אלהים מעשה**

מקובלים אמיתיים היו באמת נושמים לרווחה כשמסתיימים תשעת הימים הקשים האלה והגיע המועד. **קרא עלי מועד**.¹ היום הזה שיתחיל הערב ומחר, זה יום שהוא קל בהרבה משמונת הימים שנשים עברו - ובגבורה. אלו היו ימים של פחד, של הפגנות, של שנאה ופתאום הוא מגיע, היום הזה שנקרא **"מועד"**.

אני רוצה להסביר את המילה הזו. "מועד" בלשון הקודש זו הזדמנות. היום הזה מועד לך. וכשם שהוא היה מועד לפרוענות לאורך כל ההיסטוריה היהודית, הוא מועד לגאולה יותר מכל יום אחר. ולכן, משום שזו כזו הזדמנות, זו הזמנה - לעמוד ביחד, עם כל הקיטובים שיש בעם הזה וכל המחלוקות שיש בעם הזה, ולהתגבר עליהם ליום אחד. כי זו הזדמנות.

בית המקדש חרב על הזמנה שניתנה לאדם הלא נכון, לבר-קמצא.² והקב"ה אומר לחכמי ירושלים: "אתם על הקצה. ירושלים, חס ושלום, עלולה להיחרב. עכשיו יש הזדמנות להתוודע, להזדמן, להזמין למקום הזה גם את מי שהוא לא מוזמן, גם מישהו שלא בא לכם עליו. בבקשה, אל תפספסו את הזדמנות הזאת!"

¹ איכה א', טו.

² מדרש איכה רבה, פרשה ד, ב. וגם: תלמוד בבלי, גיטין נה, ע"ב. וגם: אָמַר ר' יוחנן: מהו שְׁנָאָמַר: "אֲשֶׁרֵי אָדָם מִפְּחַד תָּמִיד וּמִקְשָׁה לְבוֹ יפול בְּרָעָה" (משלי כח, יד) - על קמצא ובר קמצא חֲרָבָה יְרוּשָׁלַיִם, על תְּרַנְגוֹל וְתַרְנַגְלַת חֲרָב הָרַ הַמְּלָךְ, על גַּם שֶׁל מִרְכָּבָה חֲרָבָה בֵּיתֵר. "על קמצא ובר קמצא חֲרָבָה יְרוּשָׁלַיִם". מַעֲשֵׂה בָאָדָם שֶׁהִיָּה אוֹהֵבוֹ מִקְצָא וְשׁוֹנְאוֹ - בַּר קִמְצָא. עֲשֵׂה סְעֵדָה. אָמַר לְשִׁמְשׁוֹ: "לֵךְ וְהִבֵּא לִי קִמְצָא". הֵלֵךְ וְהִבִּיא לוֹ אֶת בַּר קִמְצָא. בָּא וּמִקְצָאוֹ יוֹשֵׁב. אָמַר לוֹ: "הֲרֵי שׁוֹנֵא אֶתָּה לִי, וְמָה לָּךְ פֶּאֶן? עֲמֵד וְצֵא!" אָמַר לוֹ: "הוֹאִיל וּבִאֲתִי - הִנֵּיחֲנִי, וְאַתָּן לָךְ דָּמִי כֹל מָה שְׁאֵכֵל וְאַשְׁתָּה". אָמַר לוֹ: "לֹא. - אַתָּן לָךְ דָּמִי חֲצִי סְעֵדָתְךָ... - "לֹא!" - "אַתָּן לָךְ דָּמִי כֹל סְעֵדָתְךָ. - "לֹא!" תְּפִסּוּ בְּיָדוֹ, הִעֲמִידוּ וְהוֹצִיאוּ. אָמַר בַּר קִמְצָא: "הוֹאִיל וְיָשְׁבוּ חֲתָמִים וְלֹא מָחוּ בוֹ - מִכָּל שְׁנוֹחַ לָהֶם - אֵלֶיךָ וְאַלְשִׁינֵי עֲלֵיהֶם לְפָנַי הַמְּלָךְ". בָּא וְאָמַר לוֹ לְקִיסָר: "מִרְדּוֹ בָּךְ הִיְהוּדִים". אָמַר לוֹ: - "מִי יֹאמֵר?" אָמַר לוֹ: "שְׁלַח לָהֶם קָרְבָּן וְתִרְאֶה אִם יִקְרִיבוּהוּ". הֵלֵךְ וְשִׁלַּח בְּיָדוֹ עֲגֵל מְשֻׁלֵּשׁ. בְּהִלְכָתוֹ הִטִּיל בוֹ בַּר קִמְצָא מוֹם בְּנִיב שְׁפִתָּיִם, וְיָשׁ אוֹמְרִים - בְּדַחֲיוֹ שִׁבְעִין. מִקוֹם שְׁלָגוֹ הָרִי הוּא מוֹם וְלָהֶם אֵינוֹ מוֹם. אָמְרוּ חֲתָמִים "לִהְרִיבוּ, מִשׁוֹם שְׁלוֹם מְלָכּוֹת", אָמַר לָהֶם ר' זְכַרְיָה בֶּן אֲבָקוּלָס: יֹאמְרוּ, "בְּעֲלֵי מוֹמִים קָרְבִים לְמִזְבֵּחַ". אָמְרוּ לָהֶם אֵת בַּר קִמְצָא, שְׁלֵא לָךְ וְיִסְפֵּר לְמִלְכָּךְ. אָמַר לָהֶם ר' זְכַרְיָה: יֹאמְרוּ: "מִטִּיל מוֹם בְּקִדְשֵׁימִ - יִהְרַג". (אָמַר ר' יוֹחָנָן: עֲנִיחֲנוּתוֹ שֶׁל ר' זְכַרְיָה בֶּן אֲבָקוּלָס הִתְרִיבָה אֶת בֵּיתוֹ וְשָׂרְפָה אֶת הַיְכָלָּנוּ וְהִגְלַתְנוּ מֵאַרְצָנוּ).

³ תהלים קל"ט, כא.
⁴ מתוך תפילת "ובא לציון".
⁵ ישעיהו נ"א, ג.

אל תפספסו את תשעה באב תש"פ. דברים הגיעו לקיצוניות שהם לא היו בה מעולם. קחו את ההזדמנות הזו, את המועד המועד לישועה הזו. הפכו את כל החינם, בזבוז האנרגיות הזו, ל- **כי נחם ה' ציון, נחם כל חרבתיה**. יהי רצון, בעזרת השם, שנוכח לראות באמת את הגאולה הערב הזה מגיעה. שלא יעבור עוד תשעה באב לחינם, חלילה.

בצוות העריכה: הדסה סאסי

ידי אדם עץ ואבן.⁶ אמאל'ה, שממה איומה, מקום בלי שם מרוב שהוא מגעיל. ואז מה כתוב בקריאה של מחר - **ובקשתם משם את ה' אלקיך ומצאת, כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך**.⁷

מחר יש כזה היפוך מדהים. קראתי בספר הנפלא של הרב בן ציון מוצפי שיחיה, "מנחם ציון", שבנערותו, שנה אחת הוא ישב על הרצפה ביום תשעה באב וקרא קינות ואבא שלו בא ואמר לו: "קום. הרגע. השעה 12:40, חצות היום. אסור! עכשיו לא יושבים יותר על הרצפה, עכשיו הכל מתהפך!"⁸ למה - כי זה הרגע ההיסטורי שבו התחיל בית המקדש להישרף, תשעה באב בשעה 12:40. באותו רגע של שריפה, כשהגענו לקצה, כאן נשפכים רחמים גדולים לעולם. והרגע הזה, כשם שהוא מועד לכזו פורענות, הוא מועד לכזו נחמה ענקית.⁹

כי בשעה הכי גרועה, דין מסוגל להפוך לרחמים. השעה הזו יכולה לעבור ל"חינם" או שהיא יכולה לעבור ל"ניחם". היא מועדת, לכאן או לכאן. "מועדת" פירושו שאין לה מרחב בטוח לעמוד עליו, אז היא תמעד - או לצד הזה, או לצד הזה. ואנחנו יכולים להטות את המעידה. זה ממש רגע גורלי.

זה היה כזה רגע גורלי, באותו משתה היסטורי של בר קמצא, כשהתגלתה הטעות בהזמנה. איזו הזדמנות, איזו הזדמנות! הרי לא הייתם מזדמנים יחד בסתם משתה, נכון? כי יש ביניכם שנהא כל כך עתיקה, איש כבר לא זוכר על מה ופתאום, בטעות, היתה הזדמנות. אז הזדמנות כזו מתרחשת **עכשיו**. היא יכולה להפוך לפיצוץ של שנהא ולחורבן והיא יכולה להמתיק שנהא רבת שנים. זו הזדמנות לאהבה. לא "אהבת חינם", כאילו צריך לאהוב בלי תמורה. גם זה לא נכון. אין באמת אהבה בחינם. אהבה היא הזדמנות לעוד אהבה ולעוד אחת ולעוד אחת.

אנחנו מזדמנים עכשיו במפגש רע, מפגש טעון. אנחנו יכולים להפוך אותו לבכייה איומה ואנחנו יכולים להפוך אותו לנחמה גדולה. וזה מוטל עלינו. כי שבת - היא מה'. ומועד - **אשר תקראו אתם במועדים**.¹⁰ המילה "אותם" כתובה בלי האות א', כי אתם תקבעו לאן יסע המועד הזה, מה יקרה עם ההזדמנות הזאת.

תשעה באב הוא שעת כושר. לכן צריך לנשום לרווחה שהיום הזה הגיע, כי תשעת הימים הם כמו תשעה ירחי לידה ואת לא יודעת מה יצא. אבל בתשעה באב הוא כבר נולד ועכשיו זה בידיך. תנשימי אותו, את התינוק הזה. תגרמי לו לבכות. הוא יבכה - הוא יחיה. הוא יקבל פליק - הוא ינשום. זו הזדמנות, כזאת הזדמנות.

⁶ דברים ד', כח.

⁷ דברים ד', כט.

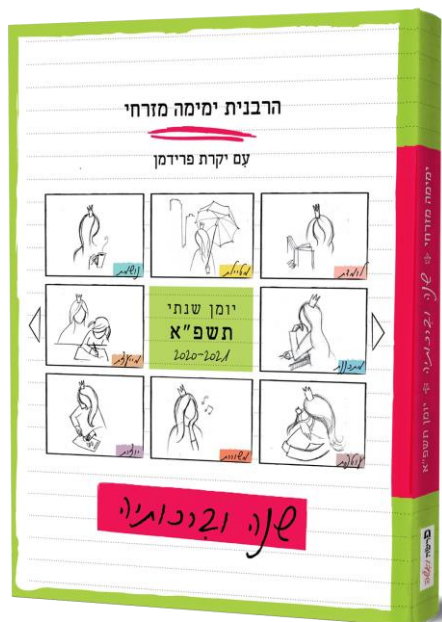
⁸ "מנחם ציון" לתשעה באב, הרב בן ציון מוצפי.

⁹ האר"י ז"ל, "שער הכוונות": "עניין בין המצרים והם עשרים ואחת ימים שבין י"ז לתמוז עד תשעה באב. מנהג טוב וכשר הוא מאד לכל בעל נפש לשבת באבלות אחר חצי היום בכל אלו הימים ולבכות בכייה ממש על חורבן הבית. וטעם היות זה אחר חצות היום הוא כי אז הוא התעוררות הדין בסוד **"כי ינטו צללי ערב"** אשר לסבה זו נשרף ההיכל אחר חצי היום. ודבר זה עושה תועלת גדולה בנפש האדם!"

¹⁰ ויקרא כ"ג, ד: אלה מועדי ה' מקראי קדש אשר תקראו אתם במועדים.

**אחרי שנה טרופת נשימה
באה שנת תשפ"א, שתשאף עבורנו מחדש.**

היומן האהוב חוזר!

"שנה וברכותיה"

של הרבנית ימימה מזרחי

כאן מתרשמים, מתרגשים ומזמינים <<

https://parasha.org/yoman2020_kehila

וגם בטלפון 077-8066747 או 054-3453788

מחכות לך! צוות פרשה ואשה